

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructorii Conscientiæ R. P. F. Lvdovici Lopez Ordinis Prædicatorvm ...

In qua reliquæ materiæ quæ ad Instructionem Conscientiæ pertinent ex
Orthodoxis Ecclesiæ iudiciis & scholasticorum Theologorum, tum
Iurisconsultorum resolutionibus scitu perutiles latè & copiosè disputantur

López, Luys

Lvgdvni, 1588

Vtrum in aliquo casu vendens ad creditum possit plus exigere, quam sit
pretium de præsentis commune, etiam si non seruaturus erat merces. Et
an liceat triticum tempore traditionis appetiatum pretio ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-41259

¶ Argumentum hoc licet aliquatulum vrgeat, sed insufficienter soluitur, dum dicitur ad id ex mente Soti in materia de cambijs dicentis, quod in venditione consideratur pecunia, vt legale pretium, at in cambijs & permutatione, vbi vna res pro alia permutatur vtraque se habet, vt pretiū alterius, sicut quando permutatur pecunia grossa pro minuta, & è contra, vtraque se habet vt pretium alterius, quia nō est maior ratio quod vna sit pretium alterius, quam altera. Quare negatur minor scilicet quod in ista permutatione vbi datur massa argentea pro pecunia argentea tradatur, vt mercimonium, sed traditur vt pretium, quare pro suo pretio legali potest commutari.

¶ At tandem conclusurus iterum admonitum esse volo lectorem, hunc contractū permutationis fore licitum, si nulla habeatur ratio dilationis tēporis in eo, quia alias si haberetur, conuinceretur permutans sic bracteam, ratione mutui virtualis, velle alium grauari aut lucrum reportare, quod ratione mutui non licet, quia esset vsura secundum Sotum.

¶ *Virum in aliquo casu vendens ad creditum possit plus exigere, quam sit pretium de presenti commune, etiam si non seruaturus erat merces. Et an liceat triticum tempore traditionis appretiatum pretio tunc corrente mutuare eodem pretio soluendum postea.*

CAP. LXVI.

Q^o. 1. **Q**uoniam de vsura, quæ committitur circa metrum cepimus edisserere. Et quia in venditione ad creditum contingit mutuum implicitum, ideo in presenti queritur vtrum in aliquo casu vendens ad creditū plus possit exigere quam sit pretium communiter currentes de presenti. Et viderur quod possit, primo quando merces venditor erat seruaturus ad tempus quo earum augendus erat valor, quia tunc vt habetur cap. *nauiganti* & cap. *in ciuitate* venditori vt referuet indemnem licet plusquam de presenti valent, accipere.

¶ Et secundo arguitur, quod etiam in casu, quo non erat merces seruaturus, id liceat. Quia secundum Caietanum

non possunt mercatores accipere pretium pro mercibus, quod valent tempore, quo consummatur contractus venditionis, sed contractus venditionis mercium, quæ venduntur expectata solutione non consummatur, etiam si merces statim tradantur emptori: nisi quando pro eis soluitur pretium sed tempore quo soluitur pretium forte magis valent, quam tempore traditionis, ergo potest eas sic vendens plus pretij accipere, quam valeant de presentia.

¶ Propter hoc argumentum Caietan. tenuit venditori hoc etiam non seruaturus merces licere pro eis plusquam de presentia valent accipere. Quæ Caietani sententia alijs doctoribus visa est vsuris magnam ianuam aperire.

¶ Pro expeditione igitur questionis sit prima conclusio, qui seruaturus est merces puta triticum, & vinum ad tempus puta ad mensem, quo magis valiturum erat quam alio tempore, quo has merces, vendit, & tradit, potest aliquid plus accipere quam hæ merces valeant tempore traditionis & venditionis his conditionibus concurrentibus.

¶ Primo ne summum, quod illo mense augendum est pretium accipiat sed medium, ita quod si in vna parte talis mensis valuit. 10 & in alia quindecim, & in alia 20. non

a Alex. in l. quod te ff. si cer. pet.

aliquid 15. capiat. ¶ Secundo vt de pretio deducat tantum, quantum si seruaretur diminutum fuisset iuxta expertorum iudicium. ¶ Tertio vt de iucat impensas quas in seruando in illud vsque tempus facturus erat. ¶ Quarto quod iste contractus debet fieri emptore admonito, vt voluntarie si velit venditorem seruaturum indemnem seruet.

b Nauar. in Summa Lat. c. 17. num. 242.

Hæ conclusio est Nauar. ^b & patet ex cap. in ciuitate, & potissime ex capit. fin. de vsur. quod caput in ciuitate moderatur, & patet quia vnicuique licitum est seruare se indemnem & seruaturus merces sic aliquid plus accipiendo quam de presentia valent merces, seruat se indemnem.

¶ Secunda conclusio, quæ est etiã Nauari de qua etiam supra qui seruaturus merces vsque ad aliquod tempus, vendit eas dilatata solutione vsque ad illud tempus pretio maximo, quo valebunt vsque ad tempus illud vsura committitur palliatã, est Hostiensis: ^c & patet quia ratione dilatate solutionis auget pretium ponens se in tuto lucrãdi & non perdedi. Sed tamẽ vt supra conclusimus non esset

c Host. de vsur. §. an aliquo.

esset usufructum pactum, si pacificatur in hoc casu, ut illi soluat pretium mediū minimi & maximi quod ab emptionis tempore, usque ad tempus in quo ille seruaturus erat valerēt, siue eius pretium cresceret, siue decreset. Pater, quia in isto casu nō se poneret in tuto: sed se haberet æquali sorti iacturæ, & lucri.

¶ Insuper vrgere pressius adhuc volumus quæstionem querendo adhuc virum talis venditor seruaturus merces possit taxare pretiū de præsentia dicendo daturus est mihi tantum pro eis quia ad tempus maioris valoris seruabam eas.

¶ Pro faciendo satis quæstioni statuitur tertia conclusio in ordine ad superiores securior cōtractus est si venditor qui seruaturus erat merces in posterum, eas expectata solutione in præsentia vendat & non prætaxet pretium certum, sed dicat: En, tibi nunc trado merces, solues pro eis quod valebunt tali die ad quem vendendas seruabam eas seruatis prædictis conditionibus de debendis expensis, & aliis prima cōclusionione dictis: patet, quia sic nemini facit iniuriam, sed neque se ponit in tuto, sed se tantum seruat indemnem.

¶ At si pro illo tempore ad quod vendendas merces parauerat seruare, varia sint pretia, iam isto casu diximus ex mente Nabarri accepturus est pretium minimi & maximi medium quod pro illo mense toto ad quod referuabantur valebunt.

¶ Quarta conclusio, si erat seruaturus merces, ut antea diximus, & nunc clarius & limatius si pro illo tempore pro quo merces vendendæ destinabantur, creduntur futura plura pretia, potest prætaxari certum pretium de præsentia soluendum in futurum, dummodo sic contractantes se exponant æquali periculo, neque venditor se ponat in toto, accipiendo summum pretium, ut si merces seruandæ modo, tempore traditionis earum, valent quatuor, & creditur in futurū valebunt octo vel decreverint ad quatuor. Satis est si prætaxetur aliis prædictis conditionibus quatuor seruandis seruatis pretium certum, verbi gratia ad sex, quod est medium inter octo & quatuor, id quod poterit postea accipere, licet postea merces decreverint ad minus, scilicet ad quatuor, nisi secun-

dom fratrem Ioannem de la Peña, casu inopinato fieret magna iactura, fortasse enim tunc de sic accepto cogetur aliquid restituere, vt si sic vendidit triticum in spica adhuc virens, quod postea casu fortuito vastatum est.

¶ Hinc iam sit accessus ad difficiliorem illam questionem de casu in quo venditor non erat merces seruaturus. An tunc licite possit pluris vendere quam tempore traditionis valent. Et vt à clarioribus exordiamur dicimus primo, quod bene potest aliquis mutuare triticum in vno mense, quod non erat seruaturus, mutuare inquam vsque ad alium mensem in quo verisimiliter plus valebit, vt reddatur æque bonum triticum in illo mense, vel ante quando mutuatarius voluerit, ita Sotus & Nauar. ^d

Q. 2.

¶ Secundo dicimus quādo res, verbi gratia equus suo domino magis valet, quam in communi foro valeat de presenti, licet talem equum non sit seruaturus ad tempus quo magis valeat potest ad creditum eum vendere ad precium emptoris, & emptore de hoc admonito, ad maius pretium, quam valeat in foro de presenti, quia eò quod magis sibi valet, maiori pretio, quam sit forense, ad numeratum poterat illum vendere.

d Nauar.
Sum. Lat.
num. 237.
cap. 17.

¶ Sed iam de opinione Caietani dicendum nobis restat quid sentiant doctores & an in aliquo casu sustineri possit, dicimus ergo primū omnes Theologos, & Canonistas sentire opinionem domini Caietani non esse tenendam neque recipiendam in practica, quia licet sit ingentiosa, magnam iniuriam aperit vsuris, quia si vendens expectata solutione etiam non seruaturus merces potest eas vendere maiori pretio, quam valent tempore traditionis, si maiori pretio tempore consummationis cōtractus valeant, omnes possent fingere tēpus, quo consummarent emptionem in quo carius merces valerēt, vt carius expectata solutione, eas venderēt. Neque eius fundamentū satis solidum est, quia consummatio emptionis quasi nihil aliud est moraliter loquendo ad modum loquendi Caietani nisi dilatio completa solutionis, quare ratione dilationis, non seruaturus videtur illud plus recipere.

Q. 3.

¶ Item quia pretium rei contra Caietanum debet attendi, quando merx emptori traditur: tunc namque incipit emptori esse utilis, quia tūc fit dominus illius. Atque

II. Pars. F. L. Lopez instr. Consc.

D

ideo

ideò tempore quo soluit pretium mercis postea non debet extimari eius pretium : sed tempore traditionis eius. Quare licet metaphisicè loquendo non sit consummata emptio nisi tradita re, & pecunia iam soluta, sed moraliter ad consummatam emptionem sufficit traditio mercis, & quod pactum soluendi pretium præcesserit, licet expectetur solutio, vt ipse Caietanus testificatur in Simonia (quamuis alia ratio possit reddi in Simonia ad eandem pœnas) scilicet quod sic benignitas legislatoris in Simonia interpretatur legem vt non sit Simonia punibilis per ecclesiam quoad incurrendas actu pœnas nisi consummata fuerit Simonia vtrinque ex traditione rei spiritualis, & solutione actuali pretij.

¶ Et probatur nostra & doctorum assertio contra Caietanum, quia si iam maxime facta traditione mercis, est venditio tunc ergo tunc est etiam emptio, quia sunt correlatiua practicè intelligendo contra Caiet.

¶ Sit igitur conclusio responsiua ad questionem, opinio Caietani, scilicet quòd qui non est seruetur mercies possit licitè eas pluri vendere quam valent tempore traditionis, & quod iste contractus sit licitus, nullatenus est amplectenda, nisi cum his conditionibus, & limitationibus, quia alias magnam viam sternit ad vsuras.

¶ Prima conditio est, quod fiat credito pretio. Hanc conditionem insinuat Sotus in de iustitia & iure.

¶ Secunda autem conditio est quòd tales mercies sint ita bonæ sicut essent mercies postea reddendæ, si mutuaræ essent, & quod tales mercies commode possint seruari vsque ad solutionis tempus. Hæc conditio est Victoriz & fratris Iosephi.

¶ Tertia conditio & necessaria secundum eundem fratrem Iosephum est, quòd ex tali maiori pretio excipiantur aliquid ratione expensarum, & periculorum à quibus exoneratur venditor qui sic vendit.

¶ Quarta vero conditio est, quòd nõ taxetur pretium de præsentis, sed reseruetur in futurum, taliter quòd mercies vendantur ad pretium, quod tempore solutionis valebunt deductis ex tali pretio expensis, periculis, quibus venditor ad creditum, est exoneratus, ita frater Iosephus.

¶ Quinta demum conditio est, quòd venditor nõ tollat liberta

libertatem imò facultatem indulgeat emptori soluendi
 tales merces quādo voluerit, itaque licet sic signatū tem-
 pus solutionis ad annum, facultas tamen subsit emptori
 soluendi eas quocunque tempore ante sibi libuerit. Tunc
 his seruatis conditionibus, & hac postrema quæ super
 omnes obseruata est maximè necessaria seruata, si tem-
 pore solutionis merces plus valent, quàm tempore ven-
 ditionis, & traditionis, etiam si venditor non esset eas ser-
 uaturus, poterit id plus accipere: & si emptor tūc eas ma-
 iori pretio soluit, sibi imputetur, quia liberum ei fuit eas
 ante soluere tempore, scilicet quo minus valebāt, & ideo
 iste venditor non se posuit in tuto sic contrahendo.

¶ Hæc conclusio his constricta conditionibus iā pro-
 batur, quia iste contractus vèditionis mercium ad credi-
 tum his cum conditionibus inirus perinde est ac virtuale
 quoddam mutuum illarum mercium, & per consequens
 sicut in mutuo merces mutuata reddendæ sunt in eadem
 specie, vel si non reddantur in eadem specie, soluendæ
 sunt in pecunia, valore quo valent tempore solutionis
 etiam si plus valeant, ita in ista venditione si plus valent
 adoptionem emptoris vel eas vel plus quod tunc valent
 potest accipere.

¶ Sed finaliter tandè concludo, quòd quia moraliter,
 & in practica istæ conditiones neque intenduntur seruari
 in contractu Caietani, ille moraliter semper, aut quasi
 semper est illicitus, & periculosus si ponatur in practica.

¶ Insuper pro maiori cōplemento doctrinæ scicu opus Q. 5.
 est an mutuans vinum, oleū aut huiusmodi possit astringere
 mutuatarium ne rem mutatā soluat ante aliquod
 signatum tempus, etiam si velit Responderetur plane non
 sic obligare potest, quia sic posset, si sic obligaret, ponere
 se in tuto, atque sic signando tēpus in quo valeret carius,
 constringeret mutuatarium ad soluendum carius.

¶ Item sciscitari hic forte alicui libet, vtrū liceat mu-
 tuare triticum cum pacto, vt reddatur pretio, quo valet,
 cum mutuat. & videtur quod non liceat, quia mutuans
 triticum non potest illud recuperare, ante tempus signa-
 tum, & potest accidere quod tempore solutionis signa-
 to valeat minus, quam tempore traditionis. Vnde pe-
 tēdo vt reddatur pretio, quod valet dū mutuat, videtur
 se pone

se ponere in tuto non perden di, ratione mutui, sed nihil
 e *Navar.* ominis dicendum puto cum *Navarro* * non est usura tē-
Sum. Lar. pore caritatis annonæ triticum extimarum pretio, quo
 num. 225. tunc venditur mutuare pro tali pretio cum pacto ut tem-
 pore solutionis reddatur triticum pretio quo tunc vale-
 bit, scilicet redditionis tempore. Hæc assertio probatur
 quia licet iste contractus mutuum esse dicatur, sed in ef-
 fectu est vendere triticum, & dilationem solutionis con-
 cedere iuxta omnium sententiam * & secundum *D. An-*
ut. de usu- toninum, nisi per leges iustas esset prohibita huiusmodi
ris. tritici anticipata emptio: sed de his postea latius sumus
 g *Anton.* dicturi.

§. I.

¶ An triticum mutuatum reddendum est eadem mensura, casu
 quo postea magis, vel minus valet, & idem queritur de pecu-
 nia aurea vel argentea mutuata casu quo postea magis vel mi-
 nus valet, etiam si eam mutuans non erat servaturus?

C A P. LXVII.

Qb. I. **Q**uia quæstiones similes similibus consentaneum est
 annecti, idèd hic subsequenter ventilanda hæc ar-
 tetur quæstio, virum qui mutuavit modios frumenti
 decem tempore mutuacionis decem aureos valentes, si
 postea tempore solutionis magis, vel minus cōtingat eos
 valere, licet possit casu quo solutionis tēpore magis va-
 luerint, eam integram mensuram tritici, scilicet decē mo-
 dios, quos mutuavit integros recuperare idem de vino,
 & oleo mutuato? Ad quæstionem satisfacturi dicimus pri-
 mò quod huiusmodi usu cōsumptibilia puta triticum, vi-
 num, oleum & huiusmodi dupliciter possunt tradi alteri
 postea soluenda: vno modo per viam mutui, alio modo
 per viam venditionis. Igitur hac distinctione præmissa
 subiiciuntur hæ conclusiones.

¶ Quarum prima sit de venditione, tali casu quo ven-
 ditòr vendidit frumentum credito pretio, si postea creve-
 rit in valore, nihilominus solū potest recuperare, & em-
 ptor solum tenetur solvere pretium, quod tempore vendi-
 tionis, & traditionis tale frumentum valebat. Hæc est *So-*
ti de iusti. & iur. & patet quia in hac venditione frumentum
 ad creditum non debetur frumentum postea soluendum, sed